

جزوه درس :

« مباحثات فنی بیمه »

رشته :

مدیریت بیمه - بیمه اشخاص

استاد :

جناب آقای صادقی

نام دانشگاه: علمی کاربردی امور مالیاتی استان قم

تهیه و تنظیم: دانشجو محمد یونس امیدی

نیمسال تحصیلی ۹۵۲

* بیمه های عمر (بیمه های زندگی) :

قراردادی است که به موجب آن شرکت بیمه متعهد می شود تا در صورت فوت و یا حیات شخص بیمه شده، مبلغی را بصورت یکجا یا مستمری به استفاده کننده از بیمه نامه پردازد.

خطر فوت در بیمه های عمر، به هر علت و شامل انواع بیماری ها و حوادث می باشد و فقط هزینه های ناشی از جنگ یا خودکشی بصورت استثناء در نظر گرفته شده و تنها تحت ضوابط خاصی تحت پوشش قرار می گیرد.

بطور کلی بیمه های عمر به دو صورت انفرادی و گروهی صادر می گردد.

دانشگاه علمی کاربردی امور مالیاتی قم
رشته مدیریت بیمه - بیمه اشخاص
دانشجو : محمد یونس امیدی

* انواع بیمه های عمر انفرادی :

الف) بیمه های به شرط فوت :

در این بیمه، بیمه گر متعهد است در صورت فوت بیمه شده، در طول مدت بیمه نامه، سرمایه بیمه را به استفاده کننده پرداخت نماید.

۱- بیمه عمر زمانی :

این بیمه، فوت شده را در یک زمان معین حداکثر تا ۶۵ سالگی تحت پوشش قرار می دهد و بیمه گر متعهد می شود چنانچه بیمه شده، به هر علت در خلال مدت بیمه نامه فوت نماید، سرمایه بیمه تعیین شده را به افرادی که بعنوان استفاده کننده قبلاً مشخص شده است پرداخت نماید. پس از سپری شدن مدت بیمه، بیمه نامه خاتمه و بیمه گر تعهدی ندارد.

۲- بیمه تمام عمر :

در این بیمه، شخص بطور مادام العمر تحت پوشش قرار میگیرد و بیمه گر متعهد است بیمه شده به هر علت و در هر زمان و هر سنی فوت نماید، مبلغ بیمه را به استفاده کننده پرداخت نماید.

۳- بیمه عمر مانده بدهکار :

این بیمه، بیمه عمر با سرمایه نزولی می باشد و سرمایه بیمه متناسب با زمان کاهش می یابد و تعهد بیمه گر در این بیمه در تاریخ شروع حداکثر و معادل سرمایه و در سالهای بعد کاهش و در انقضاء مدت به صفر خواهد رسید. مانند بیمه تسهیلات بانکی.

* شرایط بیمه های به شرط فوت :

- ۱- بیمه های فوت ارزش باز خرید ندارد.
- ۲- کارمزد در این بیمه ها بر مبنای ۲۵٪ حق بیمه وصولی سالانه می باشد.
- ۳- نرخ حق بیمه بر اساس سن بیمه شده و مدت بیمه تعیین می گردد.
- ۴- ضرب الاجل پرداخت حق بیمه، حداکثر یک ماه از سر رسید مقرر می باشد.

ب) بیمه های به شرط حیات :

در این بیمه، انجام تعهدات بیمه گر موقوف به حیات بیمه شده در موعد معین (انقضاء قرارداد بیمه) است که تعهد بیمه گر در پرداخت سرمایه بصورت یکجا و یا بصورت مستمری می باشد. مانند بیمه بازنشستگی.

ج) بیمه های مختلط :

این بیمه ها از ترکیب بیمه های بشرط فوت و بشرط حیات تشکیل یافته است که به موجب این بیمه ها، بیمه گر متعهد به پرداخت سرمایه بیمه در صورت فوت بیمه شده در طول مدت بیمه و همچنین متعهد به پرداخت سرمایه در صورت حیات بیمه شده در پایان مدت می باشد. متداول ترین این بیمه ها شامل موارد زیر است :

- ۱- بیمه عمر مختلط پس انداز - شامل بیمه های جهیزیه و مهریه می شود -
- ۲- بیمه عمر مستمری خانوادگی
- ۳- بیمه عمر سرمایه فرزندان یا بیمه پرداخت سرمایه در انقضای مدت
- ۴- بیمه عمر مختلط دو نفره

۵- طرح جدید بیمه عمر و پس انداز :

این بیمه از انواع بیمه های عمر مختلط بوده و تعهدات بیمه گر در خصوص پرداخت سرمایه اصلی مندرج در بیمه نامه به اضافه مشارکت در منافع احتمالی قطعی بوده، بدین معنی که سرمایه در صورت فوت بیمه شده در طول مدت بیمه و یا حیات بیمه شده در پایان مدت بیمه، به استفاده کننده بیمه نامه پرداخت خواهد شود.

* شرایط و مزایای بیمه های مختلط :

- ۱- ضرب الاجل پرداخت حق بیمه هر قسط حداکثر ۳۰ روز از سررسید مقرر می باشد.
- ۲- پس از گذشت دو سال از شروع بیمه نامه و دو سال پرداخت حق بیمه، بنا به تقاضای بیمه گذار معادل ۹۰٪ ارزش با خرید بیمه نامه، وام پرداخت می گردد.
- ۳- در صورت پرداخت حق بیمه کمتر از مدت دو سال، بیمه نامه باطل و حق بیمه های پرداختی غیر قابل استرداد می باشد.
- ۴- در صورت عدم پرداخت حق بیمه در سررسید مقرر و فوت بیمه شده، مبلغ اندوخته ریاضی بیمه نامه تا زمان فوت محاسبه و به استفاده کننده پرداخت می گردد.
- ۵- نرخ بهره فنی در محاسبات حق بیمه های مختلط معادل ۶٪ در سال بوده که سرمایه اصلی بیمه را در پایان مدت تضمین می نماید.
- ۶- حداکثر سقف سنی تحت پوشش در این بیمه ها ۷۰ سال تمام می باشد.

* پوشش های اضافی و تکمیلی بیمه های عمر انفرادی :

۱- بیمه تکمیلی فوت بر اثر حادثه :

- چنانچه این پوشش به بیمه های عمر اضافه گردد، در صورت فوت بیمه شده در اثر حادثه، بیمه گر علاوه بر پرداخت سرمایه بیمه عمر، متعهد به پرداخت سرمایه حادثه هم می باشد.
- ۲- بیمه معافیت از پرداخت حق بیمه بعثت از کارافتادگی دائم و کامل بیمه شده :
در این بیمه تکمیلی هرگاه بیمه شده بطور کلی و دائم از کارافتاده شود (اعم از حادثه یا بیماری) و مدت ۶ ماه از آن بگذرد، بیمه گذار از پرداخت حق بیمه تا پایان مدت معاف خواهد بود.

* مراحل عمومی فروش و صدور بیمه عمر انفرادی :

- ۱- رابطه با نماینده بیمه، قبول و کنترل پیشنهاد بیمه و اخذ برگه موافقت با شرایط
- ۲- انتخاب و انجام معاینات پزشکی و آزمایشات پزشکی مورد لزوم
- ۳- آنالیز پیشنهاد بیمه، ثبت بیمه نامه در دفتر صدور و تایپ آن و کنترل و امضاء بیمه نامه
- ۴- دریافت حق بیمه اولین سررسید و تحویل بیمه نامه

* میزان کارمزد و طریقه پرداخت در بیمه های عمر و پس انداز انفرادی :

در بیمه های عمر و پس انداز دو نوع کارمزد پرداخت می گردد.

۱- کارمزد فروش :

کارمزد صدور در بیمه های عمر و پس انداز انفرادی، بر مبنای ۷۵٪ حق بیمه سالانه یا ۳۰ در هزار سرمایه اصلی (هر یک که کمتر باشند) تعیین میشود.

۲- کارمزد وصولی :

پرداخت کارمزدهای وصولی از سال ششم به بعد به نمایندگان بیمه و یا تحصیلداران شرکت انجام و میزان آن ۳٪ حق بیمه هر قسط می باشد.

- میزان کارمزد در بیمه های عمر انفرادی خطر فوت بر مبنای ۲۵٪ حق بیمه وصولی سالانه می باشد.

- میزان کارمزد در بیمه های عمر با حق بیمه یکجا، ۲٪ حق بیمه صادره (وصولی) می باشد.

* بیمه های عمر گروهی :

الف) انعقاد قرارداد :

برای بستن قرارداد یا مستقیماً با ارسال نامه و یا از طریق نماینده بیمه، اطلاعات مورد لزوم بیمه عمر و فواید آن در اختیار سازمان متقاضی قرار می گیرد و اطلاعات، جهت محاسبه نرخ و تنظیم طرح قرارداد به واحد صدور بیمه عمر ارسال می گردد. اداره مذکور طرح قرارداد را بر اساس خواسته های بیمه گذار و نظر مشورتی و با توجه به شرایط عمومی بیمه های عمر و حوادث تنظیم، و به بیمه گذار ارسال می نماید.

ب) مشخصات بیمه شدگان :

نظر به اینکه در بیمه های عمر گروهی برای تک تک بیمه شدگان، بیمه نامه ای صادر نمی شود، لذا بیمه گذار می بایستی لیست مشخصات کلیه بیمه شدگان در اول قرارداد را حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ شروع قرارداد، در دو نسخه تهیه و به بیمه گر تحویل نماید. در قراردادهای با سرمایه ضربی از حقوق ماهانه بیمه شدگان، مبلغ حقوق هر یک از بیمه شدگان می بایستی درج شود. در قراردادهای گروهی حداقل ۷۰٪ از کارکنان بیمه گذار مشروط بر اینکه از ۲۵ نفر کمتر نباشند، می بایستی تحت پوشش قرار گیرند.

ج) شماره گذاری و تمدید قرارداد :

شماره هر قرارداد متشکل از چهار جزء به شرح ذیل می باشد :

- ۱- جزء اصلی یا شماره ردیف قراردادها می باشد.
- ۲- جزء دوم، معرف کد سازمان (در صورت صدور مستقیم بیمه نامه) و یا معرف کد نمایندگی می باشد.
- ۳- جزء سوم معرف کد شعبه صادر کننده
- ۴- جزء چهارم معرف سالی است که قرارداد در آن سال منعقد یا تمدید شده است.

د) الحاقی حق بیمه اضافی و یا برگشتی :

در مواردی که حق بیمه تعیین شده در الحاقی حق بیمه صادره سالانه تغییر کند یا تعداد افراد جدیدی به تعداد بیمه شدگان اضافه یا از آن حذف شوند و یا اینکه سرمایه بیمه عمر و حوادث بیمه شدگان تغییر کند و یا هرگونه تغییراتی که حق بیمه قرارداد را عوض نماید، حق بیمه از تاریخ تغییرات تا انقضاء مدت بطور روزشمار محاسبه و بوسیله الحاقی حق بیمه اضافی یا برگشتی بحساب بیمه گذار منظور می گردد.

* انواع بیمه های گروهی :

۱- بیمه عمر زمانی گروهی:

منظور از این پوشش این است که کلیه کارکنان بیمه گذار در مقابل خطر فوت بیمه می شوند، بدین معنی که بیمه گر در قبال دریافت حق بیمه مقرر متعهد می گردد چنانچه هر یک از کارکنان بیمه گذار در هر کجا و به هر علت فوت نماید، سرمایه بیمه را به بازماندگان متوفی پرداخت نماید.

سرمایه بیمه معمولاً در این نوع قرارداد به دو صورت تعیین می گردد :

- ۱- بصورت سرمایه ثابت برای بیمه شدگان
- ۲- بر اساس ضربی از حقوق بیمه شدگان

۲- قرارداد بیمه عمر مانده بدهکار گروهی :

عبارت است از تعهد پرداخت دیون وام گیرندگان بیمه شده در صورت فوت هر یک از آنها از طرف بیمه گر.

۳- بیمه عمر و حوادث کارکنان دولت :

این بیمه پوششی است مختص کارکنان وزارتخانه ها، سازمان ها، شرکتها و سایر ارگانهای دولتی. این پوشش حسب مصوبه هیئت محترم وزیران در سال ۱۳۶۷ بین شرکت سهامی بیمه ایران و سازمان امور اداری و استخدامی وقت منعقد گردید. بر این اساس کلیه پرسنل رسمی، قراردادی و کارکنان خرید خدمت که حداقل یکسال سابقه کار داشته باشند تحت پوشش قرار می گیرند.

* برخی از شرایط بیمه عمر و حوادث کارکنان دولت :

- ۱- ضرب الاجل پرداخت حق بیمه هر ماه تا پایان ماه بعد است.
- ۲- علی رغم اینکه پرداخت حق بیمه ماهانه است، ولی در بعضی سازمانها سالانه انجام میشود.
- ۳- ارائه پوشش بیمه ای به کارکنان بازنشسته منوط به عدم ایجاد وقفه در پرداخت حق بیمه و پوشش بیمه ای آنهاست.
- ۴- حداکثر سن بیمه شدگان جهت اعطای پوشش بیمه عمر و حادثه ۷۰ سال تمام می باشد.

* برخی از شرایط عمومی بیمه عمر :

ماده ۱ - اساس قرارداد و شروع اعتبار آن :

اظهارات کتبی بیمه گذار و بیمه شده در برگه پیشنهاد بیمه بعلاوه پیوست های احتمالی و گزارش پزشک معاینه کننده معتمد شرکت، اساس قرارداد بیمه زندگی را تشکیل می دهد.

هرگاه در سوابق بیمه شده (جسمی یا روحی) که بوسیله معاینه پزشکی قابل تشخیص نیست و پزشک به اظهارات بیمه شده قناعت کرده است و بعدها معلوم شود که اظهارات او مطابق با واقعیت نبوده سه حالت زیر بوجود می آید :

۱- اگر بیمه گر قبل از وقوع خطر به اظهارات خلاف واقع پی ببرد اما اهمیت موضوع کشف شده به حدی نباشد که اگر بیمه گر در ابتدای عقد قرارداد از آن اطلاع داشت، از صدور بیمه نامه خودداری میکرد، در این صورت بیمه گر حق دارد، بیمه نامه را لغو و یا با دریافت حق بیمه اضافی آن را ادامه هد.

۲- اگر اهمیت موضوع کشف شده بگونه ای باشد که بیمه گر در موقع عقد قرارداد از آن اطلاع میداشت، اقدام به صدور بیمه نامه نمی کرد، در این صورت بیمه نامه باطل و ۹۰٪ حق بیمه هایی که دریافت کرده را به بیمه گذار بر میگردد.

۳- در صورتی که بیمه گر بعد از وقوع خطر به اظهارات خلاف واقع بیمه گذار و یا بیمه شده پی ببرد، تعهدات او نسبت به ما به تفاوت حق بیمه دریافتی به حق بیمه استحقاقی، کاهش می یابد.

ماده ۲ - شروع اعتبار قرارداد بیمه و لازم الاجرا بودن مندرجات آن :

اعتبار قرارداد بیمه و آثار مربوط به آن، پس از امضای بیمه نامه توسط بیمه گر و پرداخت حق بیمه بیمه گذار تحقق می یابد.

ماده ۴ - پرداخت حق بیمه و عواقب تأخیر در پرداخت آن :

حق بیمه های زندگی اصولاً سالانه است و هر حق بیمه سالانه باید در ابتدای سال بیمه ای پرداخت شود. در بعضی مواقع بنا به درخواست بیمه گذار، حق بیمه در اقساط یک، دو، سه و شش ماهه پرداخت میگردد.

- حق بیمه ۶ ماهه : حق بیمه سالانه + ۳٪ اضافه

- حق بیمه ۳ ماهه : حق بیمه سالانه + ۴٪ اضافه

- حق بیمه ماهانه : حق بیمه سالانه + ۵٪ اضافه

قسمت بیشتری از این افزایش، مربوط به افزایش کار اداری و قسمت کمتری از آن مربوط به بهره دیرکرد در پرداخت اقساط حق بیمه نسبت به حق بیمه سالانه است که باید در ابتدای سال بیمه ای پرداخت شود.

ماده ۵ - برقراری مجدد بیمه باطل (پایان پوشش بیمه ای یا مخفف شده) :

بیمه گذار در هر موقعی در طول مدت بیمه نامه باطل یا مخفف شده، در صورت رضایت بخش بودن وضع مزاجی می تواند با پرداخت اقساط حق بیمه معوق و جریمه اقساط پرداخت نشده، بیمه نامه را به حالت عادی بازگرداند.

ماده ۶ - حقوق بیمه گذار در مورد اندوخته بیمه نامه :

- ۱- واگذاری
- ۲- بازخرید
- ۳- وام

ماده ۷ - نحوه انتقال قرارداد بیمه های زندگی :

- ۱- درخواست کتبی
- ۲- تعهد محضری

ماده ۸ - خطرات متمم :

۱- خطر مسافرت هوایی :

اگر بیمه شده بعنوان مسافر عادی یا هواپیمای مسافری در خطوط حمل و نقل تجاری مسافرت کند، بدون پرداخت حق بیمه اضافه و اطلاع به بیمه گر تحت پوشش می باشد. اما فوت ناشی از مسابقه سرعت، پروازهای اکتشافی و آکروبات و هرگونه تمرین پرواز هوایی تحت پوشش نیست و در صورت وقوع حادثه بیمه گر تنها سرمایه اندوخته شده را پرداخت می نماید.

۲- مسافرت به مناطق گرمسیر و سردسیر (خطر مسافرت و اقامت) :

بیمه شده بدون اطلاع قبلی و پرداخت حق بیمه اضافی، می تواند به تمامی نواحی کره زمین به استثناء مناطق گرمسیری و قطبی مسافرت و یا در آنها اقامت نماید.

۳- خطر جنگ :

در صورت فوت بیمه شده در عملیات تعرضی و یا تدافعی، در صورت داشتن بیمه زندگی، فقط اندوخته ریاضی بیمه او تا روز حادثه پرداخت می شود.

ماده ۹ - موارد نپرداختن سرمایه بیمه زندگی :

۱- خودکشی
۲- ذینفعانی که خود عامل مرگ بیمه شده باشند

ماده ۱۰ - اختیار بیمه گذار در تغییر ذینفع ها :

بیمه گذار می تواند استفاده کننده بیمه زندگی را که در اختیار دارد با موافقت کتبی بیمه شده به شخص دیگری واگذار نماید.

ماده ۱۱ - تاریخ امکان استفاده از بیمه زندگی :

۱- امکان قانونی استفاده از سرمایه بیمه زندگی از تاریخ فوت بیمه شده یا تاریخ سررسید مدت بیمه نامه شروع می شود.
۲- اگر در صورت فوت بیمه شده سرمایه بیمه به ذینفع ها تعیین شده توسط بیمه گذار پرداخت می گردد و در صورت عدم تعیین ذینفع، سرمایه فوت به وراثت قانونی تعلق می گیرد.

ماده ۱۲ - مدارک لازم برای پرداخت سرمایه بیمه زندگی :

۱- بیمه نامه و الحاقیه های آن
۲- قبض رسید حق بیمه های پرداخت شده
۳- گواهی رسمی فوت
۴- گواهی مشروح آخرین پزشک معالج بیمه شده
۵- اگر ذینفع در بیمه نامه و الحاقیه های آن مشخص نشده باشد، ورثه بیمه شده باید گواهی حصر وراثت را در اختیار بیمه گر قرار دهد.
۶- مدارک احراز هویت

مسائل

ص ۱

* در محاسبه حق بیمه عمر، موارد زیر مد نظر قرار می گیرد:

- ۱- سرسایه (درخواستی بیمه)
- ۲- مدت بیمه نامه
- ۳- جدول مرتب و غیر
- ۴- سنخ بیمه شده
- ۵- اضافه نرخ های اضافی

$$\text{حق بیمه} = (\text{اضافه} \pm 100\%) \times \text{مدت بیمه نامه} \times \text{نرخ} \times \text{مبلغ سرسایه} = \text{فرا حق بیمه}$$

مسئله (مثال) با توجه به جدول زیر، میزان حق بیمه پرداختی شخصی ۴۵ ساله (استاندارد) با سرسایه بیمه ۱۰۰۱۰۰۰۰۰۰ ریال و مدت پوشش بیمه ای یکساله بدون اضافه نرخ و همچنین شخصی ۳۸ ساله (غیر استاندارد با اضافه نرخ ۳۰٪) محاسبه کنید.

سنخ	۳۵-۴۰	۴۰-۴۵	۴۵-۴۶
نرخ (در هزار)	۲	۳	۵

$$\text{ریال} \quad 5001000 = 1001000000 \times \frac{5}{1000} \times 1 = \text{میزان حق بیمه برای فرد ۴۵ ساله}$$

$$\text{ریال} \quad 3901000 = 1001000000 \times \frac{3}{1000} \times 1 \times 130\% = \text{فرا حق بیمه برای فرد ۳۸ ساله}$$

مسئله (مثال) با توجه به جدول زیر، میزان حق بیمه پرداختی شخصی ۳۷ ساله با مقدمات جدول بانکی ۸۰۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال و مدت بازپرداخت ۳ ساله و با فرض استاندارد بودن و در حالت دیگر با فرض غیر استاندارد بودن با اضافه نرخ ۲۵٪ محاسبه کنید.

مدت بازپرداخت	۱	۲	۳	۴	۵
سنخ	۱۸	۱۷	۱۶	۱۴.۵	۱۳
۳۷-۴۰	۲۷	۲۶	۲۴.۵	۲۲.۸	۲۲

(نرخ در هزار)

$$\text{ریال} \quad 5881000 = 801000000 \times \frac{24.5}{10000} \times 3 = \text{فرا حق بیمه بر حالت استاندارد}$$

$$\text{ریال} \quad 7351000 = 801000000 \times \frac{24.5}{10000} \times 3 \times 125\% = \text{فرا حق بیمه بر حالت غیر استاندارد}$$

* موارد محاسبه فزاق بیمه از طریق روز شمار :

- ۱- فسخ از طرف بیمه گر
- ۲- در صورت توافق بیمه گر و بیمه گذار
- ۳- جهت بیمه نامه های نوشته با سرصدح از سال مانند بلسال و ۵۶۳ ، (و سال و ۴۰۰)

* موارد محاسبه فزاق بیمه از طریق کوتاه مدت :

- ۱- فسخ از طریق بیمه گذار
- ۲- صدور بیمه نامه کمتر از بلسال

سؤال (بیمه نامه عمر ساده کوتاه مدت بلسال با نرخ حق بیمه ۶ در هزار و سرمایه ۱۵۰۱۰۰۰/۱۰۰۰ ریال صادر گردیده است. پس از گذشت ۹۰ روز، بیمه گر تصمیم به فسخ روز شمار بیمه نامه می گیرد. مبلغ حق بیمه برگشتی بیمه گذار و حق بیمه اولیه را محاسبه نماید.

ن

۱۰۰٪ اضافی نرخ × مدت بیمه نامه × نرخ × مبلغ سرمایه = فزاق بیمه

ن

$$\text{فزاق بیمه اولیه} = ۱۵۰۱۰۰۰/۱۰۰۰ \times \frac{۶}{۱۰۰۰} \times ۱ = ۹۰۰۱۰۰۰ \text{ ریال}$$

ن

$$\text{ریال} = ۹۰۰۱۰۰۰ \times \frac{۳۶۵-۹۰}{۳۶۵} = ۶۷۸۰۸۲,۱$$

ن

$$\text{ریال} = ۹۰۰۱۰۰۰ \times \frac{۹۰}{۳۶۵} = ۲۲۱۹۲۲$$

سؤال (بیمه نامه عمر ساده به کار مدت ۹ ماه با نرخ حق بیمه ۵ در هزار جهت سرمایه ۲۰۰۱۰۰۰/۱۰۰۰ ریال برای بیمه گذار با نرخ ۴۷ سال صادر گردیده است. مطلوب است :

الف) فزاق حق بیمه بصورت روز شمار

ب) فزاق حق بیمه بصورت کوتاه مدت با نرخ ۸۵٪

ن

$$\text{ریال (الف)} = ۲۰۰۱۰۰۰/۱۰۰۰ \times \frac{۵}{۱۰۰۰} \times \frac{۲۷۰}{۳۶۵} = ۷۳۹۷۲,۲$$

نرخ ۲۷۰ = ۳۰ × ۹ = ۲۷۰

ن

$$\text{ریال (ب)} = ۲۰۰۱۰۰۰/۱۰۰۰ \times \frac{۵}{۱۰۰۰} \times ۸۵٪ = ۸۵۰۱۰۰۰$$